

En Soldaterdagbog fra Treaarskrigen

Ved H. K. Kristensen

Nu i Hundredaarene for vor første slesvigske Krig hører det til Sjældenhederne at træffe paa en Soldaterdagbog uden for Arkiverne. Imidlertid findes der endnu enkelte i Privateje, saaledes er Rentier Laurids Jensen, Nr. Nebel, i Besiddelse af sin Faders Dagbog, et beskedent Hæfte i Oktav, som Soldaten selv har sammenhæftet af løse Ark og forsynet med et Omslag af brunt Kardus.

»Dagbog for Christen Jensen Outrup fra 27. November 1848 til i Oktober 1849« staar der som Titel. Dette Afsnit omfatter de to første Ark. Men Dagbogen er fortsat i to følgende Ark, dog med en Afbrydelse i sidste Del af Aaret 1849 og slutter den 27. Jan. 1851. Sluttelig er der to Ark med Taler og Sange til Soldaterne.

Skriften er smuk og lille, saa der staar meget paa en Side. Naar man tænker paa, at Forfatteren, en vestjysk Bondekarl, ikke har anden boglig Uddannelse, end hvad den Tids Landsbyskole kunde give, imponeres man af, at Bogen er saa velskrevet og ikke i højere Grad er præget af Stavefejl og Dialektudtryk, end Tilfældet er. Det er en velbegavet Bondekarl, der har ført Pennen, og den Ovtrup Skole har ikke været daarlig.

Christen Jensen er født i Ovtrup paa den Gaard, der nu kaldes Peder Appels Gaard, den 18. Jan. 1826 og er Søn af Gaardejer Jens Christensen og Hustru Karen Jørgensdatter. Faderen døde allerede 1836, hvorefter Moderen blev gift med Niels Pedersen.

Hjemkommen fra Treaarskrigen kom Christen Jensen til at tjene hos sin Moster Kirsten Marie og hendes Mand Niels Jessen Christensen paa Vestergaard i Hundhale i Nr. Nebel, og her tjente han i 18 Aar. Kirsten Marie havde været gift før, og i dette Ægteskab havde hun en svagt-begavet Datter Dorthea. I hendes 2. Ægteskab var der ingen Børn. Imidlertid optraadte der en Bejler til Datteren. Forældrene havde en Anelse om, at det var Gaarden, Manden vilde have, og han kun saa paa Datteren som et nødvendigt Appendiks. De var imod Partiet og solgte Gaarden til en Mand fra Klinting. Efter at dette var ordnet, gik Dorthea imidlertid stadig og sørgede og græd og sagde, at bare hendes Fætter Christen Jensen maatte faa Gaarden, saa vilde hun være glad og tilfreds. Forældrene lod da Handelen gaa tilbage og overlod 1869 Gaarden til Chr. Jensen. Han fik den endog 2000 Kr. billigere end den fastsatte Pris, fordi han havde tjent dem trofast i de mange Aar.

Christen Jensen var en anset Mand, bl. a. var han Sogneraadformand 1873—75. Han døde 20. Sept. 1897.

I det følgende gengives Dagbogen. Tilføjelser eller mine Sammendrag af for ensartet Stof er givet i [ ]. Bogstaveringen og Tegnsætningen er i væsentlig Grad tillempet efter Nutids Stavemaade.

*Dagbog for Christen Jensen Outrup
fra 27. November 1848 til i Oktober 1849.*

27. November. I Dags Morgen rejste jeg hjemme fra Kl. 4½ og kom til Warde Kl. 7. Her opholdt vi os en Times Tid, rejste saa videre gennem Ellevad til Holsted Kro, hvor vi fik Kvarter.

28. Mine Støvler var ikke vandtætte i Gaar, hvorfor jeg i Gaars Aften tog mine Sko ud af min Pose og satte dem paa en Bænk ved Siden af mig, medens jeg skrev et Brev til min Broder. Derpaa fik vi vores Aftensmad paa Bordet, og da vi havde spist, gik vi tilsengs, men jeg forglemte mine Sko paa Bænken. Da jeg stod op i Dag, var Skoene bor-

te; jeg søgte alle Vegne og talte derom til enhver af Gæsterne. Imidlertid erindrede Folkene i Kroen, at et Par mistænkelige Personer af Fattighuset havde siddet paa den omtalte Bænk og betragtet Skoene. Til Lykke skulde den ene Person køre med os i Dag, og da vi traf ham ude i Gaarden, talte vi ham strengt til og sagde, vi ville gaa til Herredsfogden, som netop boede der i Byen, og faa ham til at anstille Undersøgelser, naar det blev Dag. Han blev derover synlig nedslagen, og til vor største Forbavselse stod Skoene i Hoveddøren, som ikke havde været aabnet. Dette gav Anledning til megen Spøg og Munterhed blandt os paa hans Bekostning. Vi kom til Kolding Kl. 2 om Eftermiddagen og endelig til Snoghøj i Aftendæmringen. Efter en Times Tøven blev vi sat over Bæltet til Middelfart, her gik vi længe omkring, inden vi fik Kvarter. Endelig traf vi en af vore gode Bekjendtere, nemlig Hans Loklindt fra Dyreby [Henne Sogn], og vi holdt os rigtig en glad Aften for første Gang i Fyn.

29. Idag lejede vi Værten til at køre os til Odense a' 6 Rb. Mark Personen. Ankom til Odense Kl. 3 og fik Kvarter hos Brændevinsbrænder Dansbod, hvor vi traf Hans Nielsen fra Skjedsbøl [Lunde Sogn], som viste os en Del af Byens Mærkværdigheder.

30. Idag lejede vi en Vogn at køre os til Nyborg for 4 Rb. Mark Personen; ankom til Nyborg Kl. 2 og fik Kvarter hos en Værtshusholder.

1. *December.* Idag Kl. 10 meldte jeg mig hos Commandantskabet og blev udtaget til Jæger og fik No. 80. Jeg blev indkvarteret hos Murermester Movrs Enke, Store Kirkestræde No. 91.

2. Idag blev jeg inddelt i Corporalskabet, fik Undercorporal Petersen til Corporalskabsforstander. Jeg modtog 1 Gevær med tilhørende Bajonet og et Skuldergehæng, jeg fik tillige første Gang Lønning og et Commisbrød.

3. Idag stillede jeg for første Gang til Renlighedsparade med en Skjorte og et Par Strømper. Tillige til Doktor Visitation.

4. For første Gang til Legemsøvelse og begyndte med 1, 2, 3, 4, 5. Det var ret kedsommeligt.

5. Idag som i Gaar, til Gymnastik fra Kl. 12 til 2 om Eftermiddagen.

6. Idag har vi begyndt at marchere lidt: Venstre, højre, en, to. Det gaar bedre.

7. For første Gang gjort Geværgreb. Det gaar rigtig godt.

8. Vekselsvis til Marcheren og til Geværgreb, fra Kl. 12 til 2 til Gymnastik.

9. Idag til Marcheren og Geværgreb.

10. Idag har vi holdt Hviledag; kuns til Appel Kl. 1.

11. Idag har vi for første Gang været paa Fællenden eller Øen, som den kaldes i Felttjenesteøvelser.

24. Jeg blev idag foræret 1 Rb. Mark af min Vært til min Juleaftensnadver.

25. Idag Doktor Visitation. Ellers intet nyt. Det var en simpel Jul.

31. Jeg fik i Aften 1 Mark af min Vært til at holde Nytaarsaften for.

1. Januar 1849. I den senere Tid er intet mærkeligt forefalden, fra Marcheren til Geværgreb og Felttjenesteøvelser samt to Gange til Gymnastik og Læsning ugentlig.

10. Idag har jeg modtaget en Patrontaske, en Fænghættetaske og et Bandoleer.

11. Idag for første Gang været til Skydning med løse Patroner.

14. Iformiddags modtog jeg et nyt Gevær.

16. Idag for første Gang til Skiveskydning.

18. Til Skiveskydning.

20. Afleveret det gamle Eksercitsgevær.

21. Idag har vi modtaget vor Mundering, bestaaende af en Vaabenfrakke, 1 Par grønne og 1 Par hvide Bukser, 1 Kappe, 1 Felthue, 1 Halsbind og et Par Støvletter.

22. Idag modtog vi Tornyster, Brødpose, nyt Skuldergehæng og Bandoleer.

23. Idag til Skiveskydning og fik Ordre til at afmarchere i Overmorgen til 3. Jægerkorps paa Als. Det er imod Sindet [= Sundet?].

24. Paraderede med fuld Oppakning og modtog skarp Ammunition samt min Afregningsbog.

25. Taget Afsked med min Vært og stillede til Afmarch Kl. 8 $\frac{1}{2}$, hilst af med min Compagnichef, Premierlieutenant v. Talbitzer. Det har været et frygteligt Vejr med Regn og Blæst den hele Dag. Vi ankom til Fraugde henimod Aften, hvor jeg blev indkvarteret hos en Gaardmand, som tog meget venligt imod os og tørrede vore Klæder.

26. Vi lejede en Vogn til at køre os til Landevejen $\frac{1}{2}$ Mil nær Odense, hvor vi skulde stille. Derfra marcherede vi til Høime og Brændekilde, hvor jeg blev indkvarteret hos Sognefogden i Høime.

27. Min Vært kørte os til Præstegaarden i Brændekilde, hvor vi skulde stille. Idag var det strengt, vi naaede Sønderby Kl. 4 Emd., og jeg blev indkvarteret i en stor Gaard og blev rigtig godt beværtet.

28. Idag stillede vi til Appel 3 Gange, men Damp-

skibet var ikke kommet, som skulde bringe os til Als.

29. Vi stillede til Afmarch Kl. 6 om Morgenen. En stærk Blæst med Snefog og Modvind havde vi til Assens, men Kaptajnen paa Dampskibet turde ikke sejle, fordi Vejret var saa tykt, hvorfor vi blev indkvarteret henimod Aften.

30. Vi stillede Kl. 8 og kom straks ombord paa Dampskibet »Skirner«, men da vi var kommet et lille Stykke fra Landet, blev jeg søsyg og havde slet ingen Plaseer, før vi naaede henimod Sønderborg. Her steg vi i Land Kl. 3½ om Eftermiddagen, derfra maatte vi straks marchere til Haunbjerg, som er 3 Mil. Derpaa blev jeg opraabt og maatte til 1. Kompagni, som laa omtrent 1 Mil derfra i en Landsby, som kaldes Meels, hvortil vi først naaede Kl. 1 om Natten. Vi blev straks indkvarteret, men min Vært boede langt ude paa Marken, og jeg var saa udmattet, jeg søgte derfor med en af mine Kammerater og fik Kvarter hos hans Vært.

31. Idag meldte jeg mig for Kaptajn v. Lillien-skjold. Og jeg fik Lønning og Brød for første Gang ved 3. Jægerkorps. Derpaa blev vi prøvede, om vor Eksercits stemmede med Kompagniets. Siden marcherede jeg til mit Kvarter og blev meget godt modtaget af min Vært, Hans Christian Hess og hans Kone.

1. Februar 1849. Idag blev vi inddelt i Kompagniet, og jeg fik Nr. 243 og fik en Rodekammerat af de gamle ved Navn Rasmus Pedersen, Ollerup Skoumark, Nr. 154, som sædvanligt kaldes General Wrangel.

(De følgende 5 Dage meldes kun om Skiveskydning, Læsning, Felttjeneste og Lægeeftersyn).

7. Idag fik jeg en Baistrøje leveret.

11. Idag var jeg i Kirke i Oxbølle og hørte en dejlig Prædiken.

14. For første Gang paa Feltvagt ved Hardishøj.

27. Der har afvekslende snart været Skiveskydning, snart Læsning. Idag paa Feltvagt ved Hardishøj.

28. Idag Felttjenesteøvelser og Manøvre. I Gaar Aftes havde vi et lille Bal i Stæg. Det gik ret galant.

10. *Marts*. Paa Feltvagt ved Hardishøj hos Frederiksen.

12. Idag aflagde jeg Troskabseden til Kongen og Fædrelandet i Haunbjerg.

17. Idag fik vi Ordre at marchere til Sønderborg i Overmorgen.

19. Idags Morgen tog jeg Afsked fra min Vært og marcherede fra Meels Kl. 9 Fmd. og blev indkvarteret hos Malermester Wüde.

20. Paa Feltvagt ved Sønderborg Slot.

22. Til Korps Eksercits og Læsning.

23. Til Revue for General Sleppegrell (Schlepppegrell).

24. Idag fik jeg frisk Ammunition.

25. Idag til Korps Eksercits og Felttjenesteøvelse.

26. Paa Feltvagt ved Slottet i Sønderborg. Der blev en frygtelig Allarm, da man havde hørt det Rygte, at Tyskerne vilde skyde Ild paa Slottet denne Nat.

27. Idag blev jeg først afløst Kl. 7 om Efm., saa jeg var fri til Kl. 11 om Natten, til hvilken Tid jeg skulde møde i Kirken, hvor det vagtfri Mandskab stod Piquetvagt.

28. Idag er alt roligt, men Vagterne er dog forstærkede med Piquetvagter.

29. Idag blev jeg omkvarteret og kom til at ligge i 3. Kvarter No. 29 allersidst.

1. *April.* Paa Feltvagt ved Baadshagegaard.

2. Afløst af Feltvagt og fik Ordre til at rykke ud mod Tyskerne næste Nat Kl. 3.

3. Idag var jeg i Avantgarden den hele Dag. Kl. 10 Fm. naaede vi Satrup; her traf vi paa 10 Dragoner, som tog Flugten, mens Remmer og Tøj kunde holde. Derfra marcherede vi til Ulderup og efter Gravensteen. Imidlertid udvikledes en Fægtning paa vores venstre Fløj; vi hørte Geværskuddene skraldre Skud paa Skud og derimellem Kanonerne svære Drøn. Da vi naaede Gravensteen, var Fægtningen forbi. Vi saa Tyskerne trække bort i store, store Colonner. Derpaa laa vi i en Skov et Par Timers Tid, og vi mente, at vi her skulde tilbringe Natten, men i det samme kom den Ordre, at vi skulde tilbage til Satrup, hvor vi ankom Kl. 1 om Natten, ganske gennemsvedt af den strenge March. Her var alle Huse overfyldt af Soldater, og vi maatte ligge en Times Tid under aaben Himmel og blev saa forfrosne, at vi rystede som Espeløv. Endelig fik vi Husly i Kirken til Dagbrækningen.

4. I Dag kom vi til at ligge i en Gaard i Satrup og fik en god Hvile.

5. Sidste Nat maatte vort Korps staa Piquetvagt ved Kirken, hvor vi havde vores Logi. Da det blev Dag, fik vi Ordre til at marchere til Snarbek; der blev vort Kompagni indkvarteret i et Par Gaarde. Der blev blæst Allarm, og vi maatte indtage en Stilling bag Kæden. Efter et Par Timers Forløb marcherede vi tilbage til vores Kvarter.

6. Der blev blæst Allarm lidt over Middag, og vi maatte rykke ud og indtage samme Stilling, som vi havde i Gaar. Det gik rask med Gevær og Ka-

nonskud 1 Fjerdingvej foran os, og vi ventede Tyskernes Angreb hvert Øjeblik, men vore Forposter jog dem rask tilbage, og paa Retiraden stak Tyskerne Ild paa 3 Bøndergaarde, som gik op i Luer med Bohave og alt Inventarium, da ingen kunde slukke, fordi Kuglerne susede rundt omkring Brandstedet fra begge Sider. Da Fægtningen var endt, marcherede vi tilbage i vores Kvarter og slap denne Gang med at være Tilskuere.

7. Idag gaaet Feltvagt paa Valpladsen fra i Gaar; det ser frygteligt ud.

8. Igaaraften fik vi Ordre til at trække Posterne ind og marchere tilbage til Satrup, hvor vi blev indkvarteret i et Par Gaarde, hvorfra vi i Dagbrækningen trak os tilbage til Dybbøl Bakke. Der laa vi 3 a' 4 Timer, derefter marcherede vi over Flydebroen og igennem Sønderborg til en Gaard $\frac{1}{4}$ Mil udenfor, hvor Compagniet blev indkvarteret.

9. Idag marcherede vi ind i Sønderborg igen i vores forrige Kvarter.

10. Paa Feltvagt i Forskansningerne ved Brohovederne.

11. Afløst Kl. 5 Fmd., meldt syg fra i Dag.

12. Meldt mig paa Augustenborg Lazaret Kl. 10 Fm.

13. Idags Morgen blev jeg vækket af en stærk Kanonade. Det blev os befalet at flytte vores Senge et andet Steds hen, da dette Værelse skulde være til saarede. Da jeg kom udenfor, kunde jeg se Kanonilden og en uhyre Krudtdamp, tillige bemærkede jeg, at Dybbøl Mølle stod i lys Lue tillige med et Par andre Steder, hvoraf den ene Gaard var nyopbygget siden Slaget d. 5. Juni ifjor, da den ogsaa blev afbrændt.

14. og 15. Intet nyt.

16. Idag blev vi kørt til Hørup Hav. Her kom jeg ombord paa et Lazaretfartøj Kl. 1 Emd. og naaede Faaborg i Mørkningen.

17. Idag maatte jeg igen forlade Faaborg og kom ombord paa en lille Jagt.

18. I Dagningen lettede vi Anker i Faaborgs Havn og sejlede denne Dag imellem de fyenske Øer forbi Svendborg og kastede Anker i Nærheden af Valdemars Slot lige over for Øen Thorseng, hvor en Del af Passagererne var i Land.

19. Idag lettedes Anker ganske tidligt, men Vinden blæser kuns sparsomt, saa vi kom ingensteds. Vi passerede langs med en Del af Langeland, og Rudkøbing saas syden for os.

20. Idag blev vi utaalmodige, da Vinden var os ganske ugunstig, hvorfor vi overtalte Skipperen at forandre Kurs og styre efter Korsør til, hvilken Kurs Vinden var ret god. Vi ankom dertil lidt før Aften, og Sergeanten, som havde Kommandoen over os, meldte for Kommandantskabet, at det var uforsvarligt at lade os sejle længere paa Søen, da Vinden var saa ugunstig, og Patienternes Tilstand tillod ej længere denne Rejse i dette Element. Kommandanten sendte derefter en Læge ombord, som skulde undersøge vores Befindende, og han bekræftede Sergeantens Udsagn, hvorfor Kommandanten befalede, at vi skulde blive ombord paa Jagten, og ingen maatte betræde Byen for ej at udbrede Smitte blandt Befolkningen, saa skulde han nok rekvirere Vogne at køre os til København til iovermorgen.*)

---

*) Sygdommen var formodentlig et kraftigt Angreb af Fnat.

21. Idag gik vi rundt og besaa Byen, trods Kommandantens Forbud. Det er en gammeldags By med snævre, uregelmæssige Gader.

22. Idag forlod jeg Korsør Kl. 10 Fmd. og naaede Slagelse, som er 2 Mil (derfra) Kl. 11½ Fmd. Der kom vi til Vogns igen Kl. 12 og naaede Ringsted, som er 4 Mil, Kl. 4½ Emd. Derfra kom vi til Roeskilde, som er 4 Mil, Kl. 9 om Aftenen. Her blev vi beværtede paa kgl. Regning i et kgl. Palai[s] og steg der til Vogns igen Kl. 10 og naaede København Kl. 2 om Morgen. Derpaa blev jeg anvist Lazaret paa 2. jyske Kaserne, som ligger paa Christianshavn paa Øen Amager, forbunden med den øvrige Del af København ved 2 Broer.

24. Igaarftes kom jeg under Kuur.

28. Idag kom jeg i varmt Bad og er nu forsaavidt rask igen.

30. Idag paany i Bad og har nu næsten paany min forrige Sundhed igen.

3. Maj. Idag blev jeg kendt frisk igen og blev indkvarteret i Citadellet. Jeg har nu gaaet og beset alle Byens Mærkværdigheder i disse Dage og moret mig ret for Alvor.

13. Men idagsmorgen fik jeg Ordre til at stille til Afmarch Kl. 3 Emd.

14. Igaar afsejlede jeg fra København Kl. 5 Emd. Da vi naaede Helsingør, befalede Kaptajnen paa Dampskibet at kaste Anker. Her kunde man tydelig se Helsingborg i Sverrig. Idagsmorgen Kl. 2 lettedes Ankeret, og Kl. 5 om Eftermiddagen steg vi i Land ved Strib, marcherede derfra til Middelfart, hvor jeg erfarede, at mit Kompagni laa, og meldte mig til Tjeneste, hvorpaa jeg blev indkvarteret hos Slagtermester Falk.

15. Stillede til Appel og Lønningsparade Kl. 7.

16. Stillede Kompagniet til Appel et Par Gange.

17. Stillede til Afmarch Kl. 3 om Morgenen og marcherede derfra til Strib og blev sat over Bæltet til Frederits med Dampskibet »Carolina Amalia«, blev straks indkvarteret hos Hr. Organist Hansen, Kl. var vel 10 Fmd. Da havde Tyskerne opholdt at beskyde Byen, men Kl. 2 om Emd. begyndte det igen ret for Alvor, og vi maatte forlade Kvarteret, da Bomberne slog ned rundt omkring i Gaden. Vi tyede op under Voldene, da der var ikke saa stor Fare. Her fik vi Ordre til at tilbringe Natten under aaben Himmel.

18. Idagsmorgen blev jeg vækket Kl. 3½ af Bomberne, som sprang over Byen; mellem 4 og 5 tændtes der Ild i en stor Købmandsgaard. Kl. 7 fik vi Ordre at være Brandkorpset behjælpelig, da Ilden stedse tog mere Overhaand, blev igen afløst Kl. 10 af 8. Bataillon. Hen paa Eftermiddagen talte jeg med Severin og Jeppe fra Outrup og Jens Enevoldsen fra Rottarp, som staar ved 2. Forstærkningsjægerkorps, 3. Komp., No. 67, 68, 69, tillige talte jeg (med) Jens frø Refsgaard, som staar ved 1. Reserve Jægerkorps 3. Komp., og hans Broder Niels, Constabel paa Dronningens Bastion i Frederitsia Fæstning.

19. Igaarftes var Ilden dog tildels dæmpet, men i Morgen (Morges) kom den første Bombe hvislende ind over Voldene Kl. 2½ og faldt ned i Ahlmans store Dampbrænderie, som ogsaa med et stod i lys Lue. Her var ingen Raad til at faa Bugt med Ilden, da her var saa stort Oplag af Spiritus, Stenkul, som gav Ilden Næring samt udbredte en frygtelig Hede. Ilden udbredte sig med frygtelig Vælde, og inden

Middag stod den hele Gade i Luer, Brandfolkene og en Del af Militairet, som var beordrede dertil, gjorde alt for at standse dens videre Udbredelse. De nedrev Huse, hvor det syntes mest nødvendigt; thi Slukning kunde ikke forslaa, og disse Folk befandt sig i en meget farlig Stilling, da Tyskerne rettede deres Skud lige efter Brandstederne, og Bomberne eller Stykkerne strakte mange til Jorden under Udøvelsen af denne sørgelige Pligt. Kl. 5 stillede Kompagniet til Feltvagt i Forskansningerne til højre af Stoustrup Landevej.

20. Igaar hilsede Tyskerne straks paa os med en Bombe, da vi var kommen i Skansen, og tillige nok et Par af samme Slags længere hen i Dag, dog uden at gøre ringeste Skade. De store Bomber gik rask idag igen ind i Byen. Afløst af Vagt Kl. 6 Emd.

21. Stillede til Appel 4 Gange. Idag er alt roligt, Ilden er nu til dels slukket.

22. Idag stillede Komp. til Feltvagt Kl. 5 Emd. i Blokhuset. Vi var ialt 36 Mand i Huset, de øvrige stod Feltvagt ved Forskansningerne ved Kalkbrænderiet.

23. Idagsmorgen Kl. 4 begyndte Tyskerne at beskyde Blokhuset med 34 pundige Granater og faste Kugler; den første, der slog igennem, saarede en menig, en af de modigste ved hele Kompagniet. Kort efter kom der nok en, men dog uden at gøre videre Skade. Vi var ikke godt fornøjet med at være i dette Hundehul og forlangte at komme ud i de Forskansninger, der var uden for, men Office-ren, en ung Secondlieutenant ved Navn Hansen, nægtede det og stillede sig i Døren med dragen Sabel. I det samme kom der en og gik igennem det ene Hjørne og ud med det samme, saa Træstum-

perne slog os om Ørerne uden videre Skade, men det varede ikke længe, før der kom nok en dito, som gik ind af Siden og ud gennem Døren og strakte Lieutenanten til Jorden. Kuglen havde slaaet hans ene Laar tvært over. Klokken var vel 5. Nu løb den ene stærkere end den anden ad Byen til. Overjægeren og et Par menige bragte den saarede ind til Byen. Undervejs kom vores Kaptajn os imøde og tvang os til at vende om og besætte Skanserne, hvorfra vi holdt en levende Geværild paa Tyskerne, som slæbte Halm ind i Huset og stak Ild deri. Kl. 6 stod det i Fyr og Flamme. — Kl. 2 Emd. blev vi afløst og fik Ordre at holde os færdige til Afmarch Kl. 9 Emd. Kl. 11 blev vi sat over Bæltet til Strib; her maatte vi ligge under aaben Himmel, til hele Korpsets Mandskab var samlet, som varede til Kl. 4 om Morgen, marcherede derpaa til Bobel, som er 2 Mil og blev indkvarteret hos Gaardmand Hans Hansen Kl. 9.

25. Idagsmorgen fik vi Ordre at gøre Vagt i Middelfart og Fænøe, hvortil vi havde $2\frac{1}{2}$ Mil. Min Afdeling kom til det sidste Sted, som er en dejlig Øe, hvorfra man har den herligste Udsigt over Bæltet til Stenderup i det Slesvigske, og hvorfra man tillige ser Indsejlingen til Kolding, hvis Bredder er trindt omkring bevoksede med de i denne Aarstid saa lysegrønne Skove. Her blev jeg indkvarteret, da kun $\frac{1}{3}$ af os skulde staa Vagt, og vi havde Tid nok til at bese den hele Øe, hvorpaa der kuns er en 15—16 Gaarde, og morede os ret kosteligt. Vor Vært havde en udmærket smuk Have med Blomster og Lysthuse og Frugttræer, som stod i deres fulde Blomster. Her var ogsaa en stor Mængde Køkkenurter. Det er den yndigste Have, jeg nogensinde

har set. Her fik vi Tilladelse af vor venlige Vært at holde os et lille Bal, som var i et prægtigt stort Lysthus. Her tømte vi i den dejlige Aftenstund den ene Skaal efter den anden for vor elskede Konge og for vor egen og Fædrelandets fremtidige Velgaaende. Vi dansede til langt ud paa Natten og skiltes ad med vor venskabelige Vært og Værtindes Skaal. Det var en sand Glædesfest, vi havde denne Aften.

26. Idag blev vi afløst Kl. 4 Efm. og maatte, saa ugerne vi end vilde, forlade den dejlige Øe. Vi ankom i vores forrige Kvarter i Bobel Kl. 9 Emd.

27. Idag til Doktorvisitation og Lønningsparade.

28. Til Appel, ellers intet nyt.

29. Stillede til Afmarch for at afløse Besætningen i Frederits Kl. 4 og blev sat over Bæltet ved Strib. Alt er roligt.

30. Stillede til Feltvagt Kl. 5½ ved Forskansningen til højre ved Stoustruplandevejen.

31. Afløst af Vagt. Alt er roligt.

1. *Juni.* Iaften paa Feltvagt i Forskansningen ved Kalkbrænderiet.

2. Afløst Kl. 6 i Emd. Intet nyt.

3. Stillede i Fmd. Kl. 8 til Feltprædiken og hørte en dejlig Tale. Kl. 10 begyndte en frygtelig Kanonade. Bomber og Granater fejede den Plads, hvor vi for ½ Time siden havde opsendt vore Bønner til Livets og Dødens Herre. Stillede til Feltvagt ved Lysthuset Kl. 5½.

4. Sidste Nat kom vi [i] en stærk Fægtning med Slesvigholstenerne. Officererne havde ladet Soldaterne beruse sig. Og vore Poster var næppe bleven udstillede, førend de berusede tyske Poster begyndte at hilse dem ved at klappe i Rumpen og ud-

skældte dem for noget Røverpak. De kendte nok 3. Jægerkorps, og de skulde snart besøge os! — Kl. 10 kom de ogsaa for en stiv March lige imod vor Stilling. Vi trak os tilbage til en Vejgrøft, hvori vi lagde os alle Mand. Her gik vores Premierlieutenant Willenrath fra Mand til Mand og forlangte af enhver at opfylde sin Pligt til det yderste, og saa snart han lod blæse: »3. Jægerkorps avancer!« da at springe op af Grøften med et djærvt Hurra. Dette i Forbindelse med Mørket skænkte os en skøn Sejr; thi saa snart Hornet lød, sprang vi alle op som een Mand og istemmede af alle Kræfter Hurra og skød Skud paa Skud. Dette Hurra forskrækkede de gode Tyskere saaledes, at de tabte ganske Modet og saa retirerede og løb tilbage alt, hvad de kunde. Kl. 1 om Natten var alt igen roligt. Vores Tab var en ung Sekondlieutenant og en menig døde og en saaret. Vi tog tvende til Fange, som var helt berusede. Vi blev afløst Kl. 6 Emd. af 8. Bataillon. Vi blev sat over Bæltet til Fyn og indkvarterede i vores forrige Kvarter i Bobel,

5. hvor vi ankom om Morgenen Kl. 5 og stillede til Appel om Emd. Kl. 7.

6. Stillede Compagniet om Fmd. Kl. 10 til Lønningsparade.

7. Stillede til Appel om Formiddagen Kl. 8.

8. Stillede Kompagniet til Appel Kl. 8, og om Emd. Kl. 5 stillede hele Kompagniet til Afmarch for at afløse Besætningen i Fredericia og ankom til Røylemose Kl. 10 om Aftenen; thi Overfarten fra Strib var bleven spærret ved et af Tyskerne nylig anlagt Kystbatteri, og [vi] blev sat over Bæltet paa en Smakke, som var paa Slæbetov efter Dampskibet »Caroline Amalia«, og blev indkvar-

teret i nogle Halmbarakker, som var oprejst i en lille Lystskov, som laa tæt ved Citadellet indenfor Fredericias Volde.

9. stillede Kompagniet om Aftenen Kl. 10 til Piquetvagt i Byen og marcherede tilbage i Kvartieret om Morgenens Kl. 4.

10. Idag stilledes til Appel 2 Gange og til Piquetvagt i Byen Kl. 9½ og afgik fra Vagt ligesom igaar om Morgenens Kl. 4.

11. Stillede til Appel om Fmd. Kl. 9, og om Emd. Kl. 5½ stillede hele Kompagniet til Feltvagt ved Kalkbrænderiet og afløste 3. Kompagni.

12. Afløst af Feltvagt af 4. Kompagni om Eftermiddagen Kl. 6, og Kl. 9½ stillede hele Kompagniet til Piquetvagt i Byen og afgik fra samme Vagt om Morgenens Kl. 4.

13. Stillede Kompagniet til Appel om Fmd. Kl. 9 og om Emd. Kl. 5½ stilledes til Forposttjeneste ved den bekendte Forskansning ved Stoustruplandevejen og afløste 3. Kompagni.

14. Fjenden kastede 15 Bomber og Granater ind til os fra en 24 pundig Morteer, som stod i en Dal omtrent 1000 Alen fra Forskansningen, hvori vi stod, som sprang dels i Forskansningen, dels tæt uden for, uden at gøre os den mindste Skade. Afløstes af 3. Bataillon om Eftermiddagen Kl. 6, og om Aftenen Kl. 11½ stillede vi til Afmarch; thi fra nu af maatte Natten benyttes til Overfarten, da man ellers risikerede at blive skudt i Sænk af Tyskernes Kystbatterier, og blev sat over Bæltet til forbemeldte Mose paa Dampskibet »Caroline Amalia«. Marcherede derfra til Balslev, og jeg blev indkvarteret hos Gaardmand Jesper Larsen om Morgenens Kl. 8.

15. og 16. (Appel og Lønning).

18. Stillede til Appel om Formiddagen Kl. 8 og om Emd. Kl. 3 stilledes til Vagt paa Fønsskov — en lille Landtunge, som strækker sig omtrent en Mil ud i Bæltet, hvorfra der kuns er $\frac{1}{2}$ Mil over til det Slesvigske. Her havde vi kuns $\frac{1}{4}$ Mil over til det yndige Fænøe — og afløste 3. Kompagni.

19. Afløst af 2. Kompagni om Emd. Kl. 6 og marcherede tilbage til vort Kvarter i Balslev.

20. Stillede til Appel om Formiddagen Kl. 8, og Kl. 5 om Emd. stillede hele Kompagniet til Afmarch for at afløse Besætningen i Frederits og ankom til Røylemose om Aftenen Kl. 10 og blev straks sat over Bæltet paa Dampskibet »Caroline Amalia« og maatte straks staa Piquetvagt i Byen og afgik fra Vagt om Morgenens Kl. $3\frac{1}{2}$.

21. Stillede Kompagniet til Piquetvagt ved Stoustrup Landevej Kl. $8\frac{1}{2}$ om Emd. og marcherede ind om Morgenens Kl. 3.

22. Stillede til Forposttjeneste og afløste 1. Reservejægerkorps ved Kalkbrænderiet Kl. 6.

23. Afløstes af 3. Kompagni om Emd. Kl. $6\frac{1}{2}$. Ved Afløsningen begyndte Fjenden at fyre paa vore yderste Forposter paa vor venstre Flanke.

24. Idags Morgen stillede hele(?) Kl. $7\frac{1}{2}$ til Feltprædiken og hørte en yndig Tale. Om Emd. Kl. 6 stilledes til Forposttjeneste og afløste 4. Kompagni i Forskansningerne ved Stoustrup Landevej.

25. Idag kastede Fjenden 14 Bomber og 3 Granater ind til os fra 2 Steder uden at tilføje os nogen Skade. Idags Morgen Kl. $2\frac{1}{2}$ udsendtes fra vores Feltvagt en Rekognosceringspatrolje for at fordrive de fjendtlige Dragoner, som ogsaa straks trak sig tilbage med Tabet af en Dragon og en In-

fanterist, den ene død og den anden haardt saaret. Afløst af 3. Kompagni Kl. 6½.

26. I Formiddags Kl. 10½ begyndte Fjenden at beskyde Byen med 24 pundige Kugler, 84 pundige Granater foruden de sædvanlige 168 pundige Bomber, som daglig er bleven sendt herind, men blev rask besvaret af Fæstningens svære Skyts, og efter 3 Timers Kamp bragtes de fjendtlige Batterier til Tavshed. Kl. 9½ Emd. stillede Kompagnet til Piquetvagt og afløstes af 5. Bataillon Kl. 1 om Natten og marcherede ned til Skibbroen og kom ombord paa en Smakke, som var efter Dampskibet »Carolina Amalia«, og blev sat over til Røylemose, marcherede derfra til vores forrige Kvarter i Balslev, hvor vi ankom Kl. 7 om Morgenen d. 27.

28. Stillede til Appel og Lønningsparade om Fmd. Kl. 10.

29. Stillede til Appel om Morgenen Kl. 7, og om Emd. Kl. 3 stillede vi til Vagt paa Fønsskov og afløste 2. Kompagni.

30. Afløst af 4. Kompagni om Emd. Kl. 6 og marcherede til vores Kvarter i Balslev, hvor vi holdt Bal til langt ud paa Natten.

1. Juli. Stillede til Appel og Lønningsparade Kl. 9. Afsendt et Brev til min Farbroder Jes Pedersen i Obling.

2. Idag intet nyt.

3. Stillede til Afmarch Kl. 8½ og marcherede til Kauslunde Kirke, hvor vi blev indkvarteret hos Gaardmand Hans Olesen, men efter et Par Timers Forløb kom der Ordre, at vi straks skulde stille til Afmarch til Svenstrup ¼ Mil fra Kauslunde, hvor

jeg blev indkvarteret hos Gaardmand Rasmus Andersen.

4. Stillede til Lønningsparade Kl. 4, og da modtog jeg et Brev fra min Broder Jørgen. Kl. 7 stillede vi til Afmarch til Frederits. Kl. 11 blev jeg sat over Bæltet paa Dampskibet »Viktoria« og blev straks indkvarteret i de Huse, som var uskadte.

5. Idagsmorgen blev jeg tidlig vækket, da Fjenden ualmindelig stærkt beskød Byen. Hen paa Eftermiddagen, da Kanonaden var sagtnet, talte jeg med Søren Jepsen fra Nebel ved 6. Bat. 3. Komp.

6. Juli. Rykkede vi ud mod Tyskerne om Morgen Kl. 2½. Fjenden havde allerede over 1 Time beskudt Byen. Da vi rykkede ud af Kongens Port, mødte vi de første Fanger, hvis Førere hilsede os med det Udraab: »Hurra, Kammerater! Hurra for Kong Frederik VII!« Da vi naaede vore kæmpende Kammerater, var Løbegravene rensede, men det haardeste var endnu tilbage, nemlig de mange Forskansninger og de stærke palisaderede Batterier. Vi kom straks ud i Kæde og fik Ordre til at storme et meget stærkt Batteri. Her gik det varmt til, men efter en halv Times Kamp overgav det sig endelig. Og derpaa maatte vi mod nok en een, som var endnu værre, da disse kæmpede med Fortvivlelsens Mod, hvorfor ogsaa det meste af Mandskabet blev nedsablet med Bajonetten. Nu var vi færdig med Batterierne og Forskansningerne, og nu blev Flugten ogsaa almindelig. Nu gik det rask fremad. Endelig naaede vi Tyskernes Feltpark, hvor Fjenden forsøgte at gøre Modstand. Men i det samme kom 5. Bataillon og afløste os efter en 6 Timers Kamp. Nu udhvilede vi os i et Par Timers Tid. Derpaa

kom der Ordre, at en Division skulde ud at afsøge Erritsø. Der fik jeg rigtig Tyskernes Lejr at se.*) Kl. 5 om Emd. kom vi tilbage til Stoustrup, hvor vi

---

*) 3. Jægerkorps dannede sammen med 3. og 5. Bataillon, 1. Forstærkningsbataillon og 2 Kompagnier af 2. Forstærkningsbataillon Schleppegrells Brigade. Fjenden foretog under den prøjsiske Oberst Zastrow et kraftigt Modangreb, havde allerede tilbageerobret en Skanse (III) og overøste vore tilbagegaaende Afdelinger med Kardætsker, da Schleppegrell ilede frem med sine Folk i 2 Linier. 3. Jægerkorps var i 1. Linie og maatte kæmpe haardt paa venstre Fløj, da de ogsaa blev angrebet i Siden af fjendtlige Afdelinger, som var gaaet frem fra Stoustrupskanserne (I og II), men det stolte Korps veg ikke et Skridt. Bülow, der sammen med Schleppegrell var i Brigadens Midte i Slagets Brændpunkt, lod et Batteri køre frem i 3. Jægerkorps' Kæde, og snart var det fjendtlige Modangreb tilbagevist. Schleppegrell svingede nu sin Brigade tilvenstre for at angribe den ved Stoustrup og Erritsø staaende fjendtlige Brigade i Siden, en af hans Yndlingsbevægelser for Angreb. 3. Jægerkorps sattes til at forfølge Fjenden, og hele »Bevægelsen foretages med Ro og Orden, som om det var paa en fredelig Plads og ikke imellem susende Granater« (Vaupell). De to palisaderede Batterier og Forskansninger, Chr. Jensen nævner, er formodentlig de to Skanser ved Stoustrup (I og II), hvor en lille Afdeling i Skanse II ikke vilde vige, men kæmpede til det yderste, til Skansen blev taget med Storm. 3. Jægerkorps fortsatte Forfølgelsen, kom forbi den forladte Hyttelejr, gennem Fuglsangskoven til Stoustrup. Brigaden havde egentlig faaet Befaling til at standse, naar den havde besat Stoustrup, men Kaptajn Magius havde opdaget Fjendens Artilleripark paa en Mark ved Hejse Kro, han underrettede de nærmeste Afdelinger og tog Parken. Fjenden gjorde Modangreb, der dog brød sammen i Jægernes Ild. Som Chr. Jensen nævner, fik Jægerne desuden Hjælp. De havde da bortskudt al deres Ammunition. Foruden i Erritsø havde Fjenden ogsaa Hyttelejren ved Stoustrup.

fik Ordre til at marchere ind til Frederits, hvor vi forblev til d.

7. om Morgenen. Kl. 8 blev vi sat over til Strib og marcherede til vores forrige Kvarter i Svenstrup.

8. Stillede til Appel om Fmd. Kl. 9.

9. Stillede idag ligesom igaar. Og idag har jeg skrevet et Brev til mine Forældre.

10. Stillede imorgen Kl. 5 til Arbejde ved Snoghøj, men da vi naaede Middelfart, gik Rygterne, at Tyskerne patrouillerede i Nærheden, og Kommandanten i Middelfart turde ikke lade os sætte over Bæltet. Han befalede os derfor at marchere tilbage i vores Kvarter.

11.—15. [Stillede til Appel, Lønning og 15. til Badning].

16. Stillede hele Korpset til Revue for General Bülow om Morgenen Kl. 8.

17. [Lønning].

18. Stillede til Afmarch for at Frederitsias Besætning [kunde afløses]. Om Morgenen Kl. 5 ankom vi til Strib og blev sat over Bæltet paa »Carolina Amalia«. Kl. 8 blev vi indkvarteret. Kl. 5 $\frac{1}{3}$ stilledes til Forposttjeneste ved Stoustrup Landevej.

19. Afløst om Emd. Kl. 6 $\frac{1}{2}$ af 2. lette Bataillon.

20. Paa Piquetvagt ved Lysthuset og marcherede tilbage til Byen om Morgenen Kl. 4.

21. Stillede til Appel et Par Gange.

22. Stillede til Feltprædiken om Fmd. Kl. 10 og hørte en dejlig Prædiken i Anledning af den store Sejr, vi havde vundet over vore Fjender. — Vaabenstilstanden siges at være sluttet.*) Endel Feltvagter er ogsaa afskaffet. Stillede til Feltvagt Kl.

*) Sluttet i Berlin 10. Juli.

5½ uden for Kongens Port og afløste 6. Bataillon Kl. 6.

23. Afløst af 2. lette Infanteribataillon Kl. 6½ Emd.

24. Stillede til Appel Kl. 2 Emd. og til Piquetvagt Kl. 8½ Emd.

25. Afmarcherede tilbage i vores Kvarter om Morgenen Kl. 4 og stillede til Afmarch Kl. 3 Emd. og marcherede 1 Mil ud paa Landet nord for Frederits og blev indkvarteret i en stor Landsby ved Navn Trelde hos Niels Jørgensens Enke.

26.—29. (Appel og Eksercits).

30. Stillede til Eksercits Kl. 7, men blev straks frigivet, fordi der var kommet Ordre, at vi skulde holde os marchfærdige hvert Øjeblik. Endelig kom Afløsningen Kl. 6 Emd., og vi stillede straks og marcherede efter Frederits og blev sat over Bæltet til Strib om Aftenen Kl. 10, marcherede derfra til Roerslev, hvor jeg først blev indkvarteret hos Gaardmand Peder Madsen om Morgenen Kl. 5 d. 31.

31. Stillede til Appel om Emd. Kl. 7, hvor jeg blev omkvarteret og kom til Husmand Jens Jørgensen paa Roerslevmark.

1. August. Stillede til Eksercits om Fmd. Kl. 9, til Læsning om Emd. Kl. 6.

2.—18. (Appel, Lønningsparade, Lægeundersøgelse, Læsning og et Par Dage paa Vagt).

19. Stillede til Afmarch Kl. 9 Fmd., marcherede til Typperling 2 Mil nær Assens, og jeg blev indkvarteret hos Gaardfæster til Grevskabet Wedelsborg, ved Navn Niels Pedersen om Emd. Kl. 2.

20.—27. (Appel, Eksercits, Lønningsparade og 26. til Kirkeparade Kl. 10 Fmd.).

28. Ingen Øvelser.

29. Stillede Kompagniet for at udvælge 3 Mand til Dannebrogsmænd. Valget faldt paa Jæger Langelse, Underjæger Høigyde og Rynkeby.

30. — 1. *Septb.* (Appel, Lønningsparade, Eksercits).

2. Idag afrejste 3. Batteri til deres Garnisons Kantonnement.

3.—4. (Lønningsparade, Appel).

5. Idag var jeg i Fjellested for at tale med Jøren Bruun og Niels fra Løftgaard.

6. (Appel).

7. Stillede til Afmarch om Morgenen Kl. 6 og blev af vore Værter kørt til Vissenberg Kro, som er 3 Mil fra Husby, i Kroen lejede vor Kaptajn 2 Vogne til at køre Kompagniets Tornystre til Odense, som er 2 Mil, for 6 Rbsk. Stykket af Tornysterne. Vi ankom til Odense Kl. 3 om Emd., og jeg blev indkvarteret hos Farver Hempel i Overgade Nr. 51.

8. Stillede om Morgenen Kl. 8. Vores Officerer havde besørget Vogne til at køre vore Tornystre til Nyborg, som er 4 Mil, for 8 Sk. Stk. Vi naaede Nyborgs Forstad om Emd. Kl. 4, hvor Borgerne havde rejst en stor Æresport for os, foroven prydet med det danske Vaaben og den Indskrift: »Vær velkommen!« Og paa venstre Stolpe prydet med Blomsterkranse og Aarstallet 1848 d. 9. April, 23. April, 28. Maj og 5. Juni. Paa den højre Stolpe med 1849 d. 13. April, d. 23. April og d. 6. Juli. Her stod Borgervæbningen opstillet, præsenterede Gevær og bød os velkommen med et 3 Gange gentaget Hurra. Herpaa marcherede vi ind i Byen under en lystig Musik og blev opstillet paa Torvet, hvor Borgermesteren *) holdt en smuk Tale, hvorefter vi istem-

---

*) Justitsraad, Byfoged Bierfreund.

mede et længe Leve for Kong Frederik den Syvende med et 3 Gange gentaget Hurra. Derpaa istemme vi et 3 Gange gentaget Hurra for Nyborgs Borgere. Hvorefter Borgerne istemme et Hurra for 3. Jægerkorps, hvorpaa jeg blev indkvarteret hos Smaakører R. Andersen.

Om Morgenen modtog vi Indbydelse fra Byens Borgere at møde i Eksercerhuset, da der var blevet anrettet Bal for os. Vi stillede til Doktorvisitation om Fmd. Kl. 10. Om Eftermiddagen Kl. 7 stillede hele Kompagniet i fuld Mundering for at deltage i de Lystigheder, som Borgerne havde anrettet for os. Eksercerhuset var paa det prægtigste smykket og overmaade brillant oplyst af en stor Del Lamper. Uden for Eksercerhuset paa Eksercerpladsen var opstillet Borde, som var besat med Spise- og Drikkevarer for os, Pladsen var rundt [omkring] omgiven med Træer, hvorpaa var opslaaet Lamper, paa den ene [Side] af samme Slags, som bruges i Købstæderne for at oplyse Gaderne, paa den anden Side var trukket en Snor fra det ene Træ til det andet, hvorpaa blev ophængt kulørte Lamper, som gav et overmaade prægtigt Skue i den stille Sommernat. Kl. omtrent halv otte kom alle Officererne med Korpsets og Borgervæbningens Musik i Spidsen. De drog igennem Eksercerhuset og ud paa Eksercerpladsen og op til Enden af samme, som var en Bastion. Her var oprejst en Trone, hvorpaa stod følgende Indskrift ligesom Ildflammer:

»Saa glade I gik til blodigt Stævne,
og Hæder fulgte hvert dit Spor.
Derfor skal Danmark længe nævne
med Stolthed tredie Jægerchor.«

Derpaa marcherede de igen tilbage, hvor Borgmesteren holdt en smuk Tale, hvori han i samtlige Borgeres Navn bød os Velkommen og ønskede os, hvis Nødvendigheden atter skulde fordre vor Arm, samme Held og Lykke, som stedse havde fulgt os hidindtil. Derpaa udbragtes et 9 Gange gentaget Hurra for vor dyrebare Konge, Kong Frederik den Syvende. Efter ham besteg Byens Kateket *) Talerstolen og holdt en hjertegribende Tale. Derefter blev tvende Sange afsungne, som var forfattede i denne Anledning. Og derefter begyndte Festen for fulde Alvor, og hen paa Natten, da Punchen bragtes, afløste den ene Skaal den anden, hvoriblandt det gamle Danmarks Skaal og vore brave Officerers Skaal. Ogsaa General Ryes Minde helligedes en Tanke i denne Aftenstund. De bedste Ønsker blev gjort for vort dyrebare Fædrelands fremtidige Velgaaende. Der herskede den mest ubundne Glæde, og Tilfredshed lyste af alles Aansyn. Langt hen paa Natten skiltes vi ad, og hver gik i sit Kvarter. Næste Dag afleverede det gamle Mandskab deres Tøj, og den 11. September var ingen tilbage uden det garnisonerede Mandskab.

Efter 14 Dages Forløb siden vores Ankomst til Byen fik vi en ny Korpskommandør, nemlig Oberst v. Ræder, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd. Det er en meget smuk Officer, en tapper Helt og en udmærket rask og snild Krigsmand, som vistnok er besjælet af vor forevige Ryes Aand og vistnok er vor gode gamle Generalmajor v. Schleppegrells Krigskammerat. Efter hans Ankomst til

---

*) Antagelig Lærer Langberg ved den borgerlige Realskole.

Korpset kom der som en ny Aand og Virksomhed iblandt os.*)

Vore Øvelser er saaledes indrettet i en vis Orden, som følger: Den Dag, som Kompagniet skal paa Vagt om Middagen, stilles til Gymnastik om Morgen Kl. 8. Kl. 10 er vi færdige dermed, og Kl. 10½ stilles til Eksercits, som varer en Time, hvorpaa det vagtfri Mandskab faar Lov at gaa hjem i Kvarternerne. Kl. 2 om Eftermiddagen mødes samme Mandskab paa Munderingskammeret for at rengøre de hjempermitteredes Munderingsstykker og Geværer. — Den Dag, Kompagniet kommer af Vagt om Middagen, stiller alt Mandskab til Gymnastik om Eftermiddagen Kl. 2 til Kl. 4. Den følgende Dag om Formiddagen Kl. 8 stiller hele Kompagniet til Felttjenesteøvelser, som varer til Kl. 11. Om Eftermiddagen Kl. 2 stilles til Skiveskydning, og naar hver Mand har skudt 2 à 3 Skud, saa er vi fri den Dag. Den fjerde Dag stilles om Morgen Kl. 8 igen til Skiveskydning, og naar vi er færdige dermed,

---

*) Johan Philip Thomas Ræder, f. 1795 paa Næs, Romsdalen, Norge, deltog som Sekondløjtnant i Kampene ved Bornhoved og Sehested 7. og 10. Decbr. 1813, var med Okkupationskorpset i Frankrig. 1847 Major ved 4. Jægerkorps i Slesvig By; de fleste i Afdelingen sluttede sig til Oprørerne, Ræder og en Del andre gik mod Nord. Han deltog i Træfningen ved Nybøl som Fører for 1. Bataillon. I 1849 deltog han med sin Afdeling i Fægtningerne i Sundeved. I Fredericiaslaget kæmpede hans Brigade i de Mezas Avantgarde. Kun kort Tid havde han med 3. Jægerkorps at gøre. I Felttoget 1850 førte han 5. Brigade og foretog det indledende Angreb i Slaget ved Isted. Han var en tapper og energisk Soldat, men nervøs og febrilsk, bange for at komme for sent og satte sine Reserver alt for tidligt ind. 1854 Generalmajor, 1862 Afsked som Generalløjtnant, døde 1869.

er vi fri til Kl. 3 om Eftermiddagen, da vi skal møde til Forelæsning, som varer to Timer. — Derpaa begynder den 5. Dag forfra, om Morgenens til Gymnastik osv. — Saaledes ved vi hver Dag vor Bestilling forud, undtagen Lørdag Eftermiddag og hele Søndagen, da vi altid er fri, undtagen vi er paa Vagt. Vi er ogsaa sædvanlig til Doktorvisitation og Renlighedsparade om Søndagen.

Jeg var indkvarteret fra 11. Sept. til 1. Nov. hos Tømmermester Larsen. Fra 1. Nov. indtil Dato har jeg været indkvarteret hos Rebslagermester Svendsen, begge Steder uden for Landporten.

En af de Sange, som blev afsungen ved den store Højtidelighed, som fandt Sted ved vores Indmarch i Nyborg i September 1849:

De droge fra Byen med klingende Spil,
 ej ænsende Frygt eller Fare.
 Hvorhen gælder Rejsen? — Ad Slesvig til!
 Med Krudt og med Kugler vi tæmme vil
 de meerumschlungne Skarer!
 Hvem var det, som Fjenderne Døden svor?
 Det var Nyborgs tapre Jægerchor!

Ved Bau de fremmest i Rækkerne stod
 — Friskarernes Bane det vorder.
 Der Hegermann *) offred sit ædle Blod,
 ved Slesvig Magius **) faldt for sit Mod
 mod Tyskernes Røverhorder.
 Hvem var det, som mandigen holdt sit Ord?
 Det var Nyborgs tapre Jægerchor.

---

*) Johan Frederik Hegermann-Lindencrone, Kaptajn ved 3. Jægerkorps, falden ved Bov 9. April 1848.

***) Christian Vilhelm Magius, Kommandør for 3. Jægerkorps, falden ved Slesvig 23. April 1848.

I Sundeved førte de Dannebrog rød
mod Sakser og Slaver og Vender;
og hver Gang Sejrens Laure de nød,
og hver Gang voldte de Fjenden Død;
dem Gud og Konge jo sender.
Hvem var det, som mandigen holdt sit Ord?
Det var Nyborgs tapre Jægerchor!

Og atter de drage ad Kampens Fjed
for atter Sejr at fange.
Ved Koldings Skanser saa modigt de stred,
men ogsaa saa mangen i Græsset bed;
de vare saa faa mod saa mange.
Men den, som i Medgang og Modgang holdt Ord,
det var Nyborgs tapre Jægerchor!

Nu hjemad de vende med klingende Spil
fra Fredericias Lejre.
Vor Tak og vor Hyldest dem bringe vi vil,
de tapre, som ærligen bidroge til
den største blandt Dannemarks Sejre.
Velkommen! thi eders Bedrift var stor!
Hil dem! Nyborgs tapre Jægerchor!

(Hermed slutter de første to Ark. Næste Indførsel er 22. Decbr. 1849, men for denne Dag og Aaret ud meldes ikke om noget særligt, blot det sædvanlige »stillede til Appel« osv.).
